

УДК 633.34:631.53.02

**ФОРМУВАННЯ ТА ЗБЕРЕЖЕНІСТЬ ЯКІСНИХ ПОКАЗНИКІВ НАСІННЯ СОЇ ДЛЯ
ПРОМИСЛОВОГО ПЕРЕРОБЛЕННЯ**

МОЦНИЙ В.О., *магістр 2 року навчання*

Науковий керівник: **БОБЕР А.В.**, *к. с.-г. наук, доцент*

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Зростаючий попит на сою, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, вимагає оптимізації технологій вирощування, збору та зберігання насіння цієї культури. Вивчення впливу сортових особливостей та умов зберігання на якість насіння сої дозволить не лише підвищити економічну ефективність вирощування, але й забезпечити стабільну якість продукції для переробної промисловості.

Мета роботи полягає у визначенні впливу сортових особливостей та умов зберігання на якість насіння сої, призначеного для промислового перероблення.

Результати дослідження можуть бути впроваджені на сільськогосподарських підприємствах для вдосконалення технологій вирощування та зберігання насіння сої, що дозволить підвищити ефективність виробництва. Отримані дані також можуть бути корисними для підприємств переробної галузі з метою точного прогнозування якості сировини та оптимізації виробничих процесів на основі вивчених якісних характеристик насіння.

Вперше досліджено вплив сортових особливостей насіння сої та умов його зберігання на формування якісних показників для подальшого промислового перероблення. Визначено оптимальні температурні режими та рівень вологості зберігання, що забезпечують збереження високих показників вмісту білка, олії та схожості насіння для різних сортів сої. Також було вперше проведено комплексну оцінку впливу тривалості зберігання на якість насіння та його придатність до перероблення відповідно до вимог ДСТУ, що дозволило покращити рекомендації щодо зберігання насіння з метою підвищення його економічної ефективності.

Оцінка економічної ефективності включає аналіз комплексу показників, таких як урожайність, виробничі витрати, вартість зберігання, ціна реалізації та рентабельність. При цьому важливо враховувати вплив сортових особливостей та умов зберігання на формування кінцевих економічних результатів.

Урожайність є одним з ключових показників, що впливають на економічну ефективність вирощування сої. За результатами наших досліджень, найвищу врожайність показав сорт Аполон – в середньому 3,8 т/га, що на 0,2 т/га вище, ніж у сорту Ворскла, та на 0,5 т/га вище, ніж у сорту Київська 98. Така різниця в урожайності суттєво впливає на рентабельність виробництва.

Розрахунок економічної ефективності вирощування сої проводився з урахуванням актуальних цін на ресурси та продукцію. Станом на 2023 рік, середня ціна реалізації сої в Україні становила близько 15000 грн/т. При цьому, витрати на вирощування 1 га сої, включаючи вартість насіння, добрив, засобів захисту рослин, паливно-мастильних матеріалів та оплату праці, в середньому складала 27500 грн/га.